

Briuselis, 2022 m. lapkričio 28 d.
(OR. en)

15361/22

JEUN 180
SOC 655
EDUC 409
GENDER 195
DIGIT 225

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Dalykas: Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų
išvados dėl kartų aspekto propagavimo jaunimo reikalų srityje siekiant
skatinti dialogą ir socialinę sanglaudą

Delegacijoms priede pateikiamos pirmiau nurodytos išvados, kurias Taryba (švietimas, jaunimas, kultūra ir sportas) patvirtino 2022 m. lapkričio 28–29 d. posėdyje.

Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl kartų aspekto propagavimo jaunimo reikalų srityje siekiant skatinti dialogą ir socialinę sanglaudą

TARYBA IR TARYBOJE POSĖDŽIAVĘ VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI,
PRIPAŽINDAMI, KAD:

1. ES jaunimo strategijos 3-uoju Europos jaunimo tikslu „Įtraukios visuomenės“ siekiama „suteikti daugiau erdvių, galimybių, išteklių ir programų siekiant puoselėti dialogą¹ ir socialinę sanglaudą, taip pat kovoti su diskriminacija ir segregacija“, o 4-uoju Europos jaunimo tikslu „Informacija ir konstruktyvus dialogas“ siekiama užtikrinti, kad jaunuoliai įsitrauktų į dalyvaujamąjį ir konstruktyvų dialogą;
2. remiantis esamomis galimybėmis Europos, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis, Europos jaunimo metais (2022 m.) pripažįstama, kad reikia suteikti jaunimui galių, jį gerbti, remti ir su juo bendradarbiauti, siekiant užtikrinti, kad vykdant politinius veiksmus visose politikos srityse būtų tinkamai atsižvelgiama į jo interesus ir poreikius². Jaunimo politikos kartų aspektas yra labai svarbus, kad būtų pasiekti Europos metų tikslai ir socialiniu požiūriu darniu būdu užtikrintas jų palikimas;

¹ Šiose Tarybos išvadose „dialogas“ reiškia „kartų dialogą“.

² 2021 m. gruodžio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2021/2316 dėl Europos jaunimo metų (2022 m.), OL L 462/1.

3. darbas su jaunimu gali, be kita ko, padėti įtraukti jaunuolius iš įvairios aplinkos ir įvairias gyvenimo sąlygas turinčius jaunuolius, įskaitant tuos, kurie turi mažiau galimybių, į įvairių rūšių kartų projektus ir veiklą ir gali būti vertinga priemonė skatinant kartų dialogą, kartų solidarumą ir nešališkumą skirtingų kartų atžvilgiu, taip pat kuriant teigiamus skirtingų kartų žmonių santykius;
4. jaunimo reikalų tarybos, jaunimo organizacijos, darbo su jaunimu struktūros, jaunimo tinklai ir neformalios jaunimo grupės gali atlikti svarbų vaidmenį skatinant kartų dialogą, nešališkumą skirtingų kartų atžvilgiu ir kartų solidarumą. Remdamiesi jaunimo praktine patirtimi³ ir žiniomis jie kuria eksperimentinę erdvę ir gali prisidėti prie novatoriškų kartų tarpusavio bendradarbiavimo sprendinių ir būdų atradimo;
5. COVID-19 pandemija ir Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą, sukėlęs precedento neturintį Ukrainos pabėgėlių antplūdį į Europą 2022 m., parodė, kad visų amžiaus grupių savanoriai yra svarbūs visuomenėms, nes skatina visuomenės atsparumą krizinėse situacijose. Jaunuoliai, vykdę savanorišką veiklą valstybėse narėse pandemijos metu ir kilus pabėgėlių antplūdžiui, parodė turintys potencialo puoselėti kartų solidarumą ir kurti kartų – tarp jaunimo ir kitų amžiaus grupių – tarpusavio ryšius⁴;
6. įvairių kartų savanoriška veikla suburia jaunesnio ir vyresnio amžiaus žmones į tikslingą ir abipusiškai naudingą veiklą, programas ir projektus, kuriais skatinamas kartų solidarumas, geresnis kartų tarpusavio supratimas ir pagarba, ir padeda kurti darnesnes bendruomenes;

³ Jaunimo praktinė patirtis reiškia jaunuolių įžvalgas apie tai, su kuo jie susidūrė ir kas gerai veikia ir funkcionuoja.

⁴ Valstybių narių atsakymai į periodiškai atnaujinamus klausimynus apie priemones, kurias valstybės narės priėmė švietimo ir jaunimo reikalų srityje COVID-19 pandemijos metu pirmininkaujant Kroatijai, Vokietijai, Portugalijai ir Slovėnijai.

7. skaitmeninė atskirtis rodo ilgalaikę nelygybę ugdant įgūdžius ir sudarant galimybes naudotis naujomis technologijomis. Komisijos žaliojoje knygoje dėl senėjimo pripažįstama, kad „investicijos į skaitmeninius įgūdžius, bendruomenės stiprinimas ir kartų sanglauda gali padėti išvengti psichikos sveikatos ir savijautos blogėjimo ir sumažinti nelygybę“⁵. Dalijimasis skaitmeniniais įgūdžiais ir žiniomis yra sritis, kurioje jaunimas gali atlikti pirmaujančią vaidmenį ir padėti ugdyti stipresnį kartų tarpusavio ryšio su už save vyresniais žmonėmis jausmą⁶;
8. tokios ES programos ir iniciatyvos kaip „Erasmus+“, Europos solidarumo korpusas, ES jaunimo dialogas, 2022 m. – Europos jaunimo metai, Konferencija dėl Europos ateities, naujasis europinis bauhausas, taip pat Europos struktūriniai ir investicijų fondai (ESI fondai), įskaitant „Europos socialinio fondo +“ iniciatyvą ALMA (angl. *Aim, Learn, Master, Achieve* (siekti, mokytis, išmokti, pasiekti)) ir Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonę („NextGenerationEU“), gali būti vertingos priemonės skatinant kartų dialogą ir propaguojant kartų solidarumą jaunimo reikalų srityje vietos, regionų, nacionaliniu ir Europos lygmenimis. Savanoriška ir solidarumo veikla grindžiami projektai yra puikus įrodymas, kad jaunimas yra pasiryžęs aktyviai dalyvauti, be kita ko, užtikrinant kartų dialogą ir solidarumą;

⁵ Komisijos žalioji knyga dėl senėjimo „Kartų solidarumo ir tarpusavio atsakomybės puoselėjimas“, COM(2021) 50 final, OL C 50, 2021 1 27, p. 21.

⁶ *EURACTIV special report. Golden years: Opportunities for Europe's ageing population, 22 June 2022, with a reference to Edwards Lifesciences' Unifying Generations: Building the Pathway to Intergenerational Solidarity, 21 June 2022.*

9. labai svarbu nešališkumą skirtingų kartų atžvilgiu propaguoti įgyvendinant su jaunimu susijusių sričių politiką⁷ visais lygmenimis, ypač kaimo, atokiuose, periferiniuose, mažiau išsivysčiusiuose ir atokiausiuose regionuose. Mažėjanti jaunesnių kartų dalis įvairiose valstybėse narėse⁸ ir protų nutekėjimas yra rimtas iššūkis daugeliui šių bendruomenių, todėl labai svarbu daugiau dėmesio skirti nešališkumui skirtingų kartų atžvilgiu formuojant palankią su jaunimu susijusių sričių politiką sanglaudai užtikrinti⁹;
10. sudarant palankesnes sąlygas kartų aspekto integravimui į su jaunimu susijusių sričių politiką ir darbo su jaunimu paslaugų teikimą, turi būti užtikrinta lyčių lygybė¹⁰. Tam reikia ne tik vyriausybių, bet ir pilietinės visuomenės, įskaitant jaunimo organizacijas, jaunimo lyderius, su jaunimu dirbančius asmenis, žiniasklaidą ir privatųjį sektorių, pastangų;
11. ES jaunimo dialogo iniciatyva, didžiausias ES jaunimo dalyvavimo mechanizmas, ir Europos Tarybos bendro valdymo sistema suteikia erdvę konceptualizuoti kartų dialogą kaip procesą, kuriame skirtingų amžiaus grupių žmonės turi erdvę bendriems svarstymams ir bendrai kūrybai. 2022 m. liepos 11–13 d. Prahoje vykusioje ES jaunimo konferencijoje jaunuoliai išreiškė nuomonę, kad kartų dialogas neturėtų pakeisti tiesioginio jaunimo dialogo su politikos formuotojais, jis turėtų vykti kartu.

⁷ Su jaunimu susijusių sričių politika – politika, kuri daro poveikį jaunimo gyvenimui ir kurios neatsiejama sudedamoji dalis yra jaunimo gyvenimo sąlygų ir galimybių gerinimas, taip pat lygių galimybių dalyvauti ekonominiame, socialiniame ir politiniame gyvenime rėmimas.

⁸ *UNECE Policy Brief on Ageing No. 18, March 2017.*

⁹ Remiamojo pobūdžio su jaunimu susijusių sričių politika grindžiama jaunimo poreikių įvertinimu ir apima įvairius viešosios politikos aspektus, kurie nėra įtraukti į bendresnės politikos dokumentus, pavyzdžiui, gerovę, psichikos sveikatą, būstą, galimybes naudotis infrastruktūra ar paslaugomis ir t. t.

¹⁰ 2020–2025 m. lyčių lygybės strategijoje pateikiami Europos Komisijos darbo lyčių lygybės srityje apmatai ir nustatomi 2020–2025 m. laikotarpio politikos tikslai ir pagrindiniai veiksmai. Komisijos komunikatas, COM(2020) 152 final.

MANO, KAD:

12. svarbu skatinti tiek jaunimo tarpusavio, tiek jo ir vyresnių kartų dialogą. Įvairių kartų patirties ir kompetencijų sutelkimo nauda yra didelė ir padeda kurti taikias ir darnias visuomenes, grindžiamas abipuse pagarba, empatija, solidarumu ir visų amžiaus grupių poreikių supratimu;
13. jaunimo įsitraukimas į kartų dialogą ir kartų solidarumo projektus, įskaitant savanorišką veiklą, suteikia jaunimui galimybę įgyti universaliųjų gebėjimų ir socialinių įgūdžių, kuriuos jis gali pritaikyti kitose savo gyvenimo srityse. Aktyvus įvairių kartų dalyvavimas kartų dialoge padeda ugdyti bendravimo įgūdžius ir abipusį gebėjimą prisitaikyti, taip pat padeda didinti visuomenės atsparumą ir gerovę užtikrinant socialinį dalyvavimą, puoselėjant socialinius ryšius ir užkertant kelią socialinei izoliacijai;
14. nešališkumo skirtingų kartų atžvilgiu skatinimas taikant holistinę ir į ateitį orientuotą požiūrį į su jaunimu susijusių sričių politikos plėtojimą prisideda prie socialinės sanglaudos. Politikos formuotojai, remiami tyrėjų, su jaunimu dirbančių asmenų, jaunimo organizacijų, kitų specialistų¹¹ ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų, turėtų parodyti tvirtą politinį įsipareigojimą kovoti su nelygybe tiek tarp tos pačios kartos narių, tiek tarp įvairių kartų ir spręsti kartų tarpusavio iššūkius. Jie turėtų turėti prieigą prie esamų nacionalinių ar europinių duomenų ir įrodymų, suskirstytų pagal amžių, kuriais būtų stebimos jaunuolių iš įvairios aplinkos ir įvairias gyvenimo sąlygas turinčių jaunuolių bei įvairių amžiaus grupių nelygybės apraiškos;

¹¹ Šiose Tarybos išvadose terminas „kitas specialistas“ reiškia asmenį, kuris, priklausomai nuo skirtingų nacionalinių aplinkybių, paprastai laikomas mentoriumi, pedagogu, mokslo bendruomenės nariu, instruktoriumi ar profesijos mokytoju ir kuris teikia nurodymus ar mokymus politikos formuotojams, su jaunimu dirbantiems asmenims ir jaunimo reikalų srityje dirbantiems savanoriams, kad jie galėtų įgyti darbui ar veiklai reikalingų įgūdžių.

15. politikos formuotojai, jaunimo organizacijos, įskaitant vietos jaunimo reikalų tarybas, jaunimas, su jaunimu dirbantys asmenys, jaunimo lyderiai, tyrėjai, pedagogai ir kiti atitinkami suinteresuotieji subjektai turėtų, kai aktualu, apsvarstyti papildomų priemonių ir novatoriškų požiūrių, kurie galėtų suburti jaunimą ir kitas amžiaus grupes sprendimų priėmimo procesuose, galimybę;
16. turi būti gerbiamas kartų heterogeniškumas, atsižvelgiant į skirtingas individualias ir grupines savybes, įskaitant psichinius ir fizinius gebėjimus bei socioekonominės sąlygas, ir jų palaikomas identitetas, kad visos kartos turėtų lygias galimybes visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti kartų dialoge visais sprendimų priėmimo lygmenimis, darančiais poveikį jų asmeniniam, profesiniam ir socialiniam gyvenimui;
17. svarbu remti su jaunimu dirbančius samdomus ir savanorius asmenis skatinant ir įgyvendinant kartų aspektą jų darbe. Samdomų ir savanorių su jaunimu dirbančių asmenų švietimas ir mokymas kartų aspekto klausimais, kai tinkama, turėtų būti pritaikytas, kad būtų skatinamas kartų solidarumas ir nešališkumas skirtingų kartų atžvilgiu darbo su jaunimu paslaugų teikimo ir savanoriškos veiklos srityse;
18. reikėtų išnagrinėti galimybes tyrėjams dalyvauti rengiant ilgalaikes struktūrines priemones kartų solidarumui ir tarpusavio teisingumui skatinti, pavyzdžiui, nustatant rodiklius, susijusius su nešališkumu skirtingų kartų atžvilgiu, arba rengiant periodines mokslinių tyrimų publikacijas, kuriose būtų nagrinėjamas nešališkumas skirtingų kartų atžvilgiu;

19. novatoriškos kartų dialogo iniciatyvos, kuriomis siekiama ugdyti skaitmeninius įgūdžius, gali paskatinti jaunuosius europiečius sudaryti palankesnes sąlygas savo bendraamžiams ir vyresnio amžiaus žmonėms dalyvauti skaitmeninėje pertvarkoje. Tokios iniciatyvos, kuriomis siekiama įgalinti bendruomenes stiprinti savo skaitmeninio raštingumo įgūdžius, gali sumažinti bendruomenės narių vienišumą, prisidėti prie jų gerovės, padidinti jų socialinę įtrauktį ir taip padėti kurti darnias bendruomenes;
20. darnaus vystymosi sąvoka, kaip nurodyta Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tiksluose, ir būtinybė stiprinti jos socialinį aspektą apima aktyvų visų amžiaus grupių piliečių dalyvavimą kuriant saugias, įtraukias ir darnias bendruomenes. Visuomeninį įvairių amžiaus grupių poreikių ir atsakomybės pripažinimą galima sustiprinti organizuojant renginius ir savanorišką veiklą, suburiančius įvairių amžiaus grupių atstovus, kad jaunesnėms ir vyresnėms kartoms būtų suteikta galimybė bendrauti ir keistis nuomonėmis su tvaria Europa susijusiomis temomis;
21. kartų įvairovės supratimas turi svarbių pasekmių stiprinant gebėjimus plėtoti sveikus kartų santykius ir socialinę sanglaudą. Siekiant skatinti jaunesnių ir vyresnių kartų dialogą, galimybė įsitraukti į kartų dialogą taip pat turėtų būti suteikta vaikams, kad būtų sukaupta bendra konstruktyvaus dialogo patirtis, nuo ankstyvo amžiaus plėtojant abipusę pagarbą ir empatiją.

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ ATITINKAMAI LYGMENIMIS:

22. didinti politikos formuotojų informuotumą apie nešališkumo skirtingų kartų atžvilgiu aspektus ir teikti jiems įrodymus, informaciją, duomenis bei kitus atitinkamus išteklius, kurių formuojant politiką reikia siekiant stiprinti lygybę nepaisant amžiaus;
23. išnagrinėti galimybes į jaunimo strategijas ir politiką, kai tinkama, įtraukti tikslus ir priemones, atspindinčius kartų aspektą. Šie tikslai ir priemonės turėtų būti plėtojami remiantis žiniomis, įrodymais ir gerąja praktika ir konsultuojantis su įvairiomis jaunimo grupėmis, jam atstovaujančiomis organizacijomis ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų pasiekta labiau visų jų poreikius atitinkančių ir įtraukesnių politikos rezultatų;
24. glaudžiai bendradarbiaujant su jaunimo organizacijomis, jaunimo reikalų tarybomis ir vietos, regionų ir nacionalinėmis valdžios institucijomis bei bendruomenėmis, skatinti ir palengvinti konsultacijas su jaunimu ir jo aktyvų bei prasmingą dalyvavimą plėtojant, įgyvendinant ir vertinant visų su jaunimu susijusių sričių politikos kartų aspektą;
25. sudaryti palankesnes sąlygas kurti galimybes ir prieinamas erdves, kad jaunimas galėtų įsitraukti į prasmingą kartų dialogą viešuosiuose sprendimų priėmimo procesuose visose politikos srityse, kurios daro poveikį jų gyvenimui ir gerovei, įgyvendinant tikslines priemones, kuriomis sudaromos sąlygos įtraukti, visų pirma, mažiau galimybių turinčius jaunuolius ir nepakankamai atstovaujamas jaunimo grupes;
26. išnagrinėti būdus, kaip suteikti erdvę politikos formuotojams, tyrėjams, su jaunimu dirbantiems asmenims ir jaunimui suburti, kad jie galėtų kurti kartų dialogo priemones, pavyzdžiui, kartų dialogo priemonių rinkinius, ir sudaryti palankesnes sąlygas vienodai prieigai gauti informaciją apie tai, kaip jaunimo balsas gali būti išgirstas išnaudojant kartų dialogo galimybes;

27. išnaudoti Europos solidarumo korpuso ir „Erasmus+“ programų teikiamas galimybes remti jaunimo organizacijų ir jaunimo gebėjimų stiprinimo strategijų, kurios padeda plėtoti bendruomenės savanorišką veiklą kuriant partnerystes, atspindinčias visos bendruomenės įvairovę ir skirtingų kartų poreikius, rengimą ir įgyvendinimą;
28. išnagrinėti galimybes, kuriomis esamos kompetencija grindžiamos¹² formaliojo ir neformaliojo švietimo, mokymosi ir mokymo darbo su jaunimu srityje sistemos galėtų padėti atspindėti kartų aspektą darbo su jaunimu veikloje.

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ IR EUROPOS KOMISIJOS ATITINKAMOSE JŲ KOMPETENCIJOS SRITYSE IR ATITINKAMAIŠ LYGMENIMIS, LAIKANTIS SUBSIDIARUMO PRINCIPŲ:

29. išnagrinėti, kaip naudojamosi esamomis gairėmis, priemonių rinkiniais¹³ ir mechanizmais, pavyzdžiui, piliečių forumais¹⁴, kad būtų remiamas jaunimo aspekto integravimas į sektorių politiką ir taip būtų užtikrintas politikos suderinamumas, kad vykdoma politika ir teikiamos paslaugos labiau atitiktų jaunimo poreikius;

¹² Council of Europe, Recommendation CM/Rec(2017)4 of the Committee of Ministers to Member States on youth work (Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacija CM/Rec(2017)4 valstybėms narėms dėl darbo su jaunimu).

¹³ OECD (2020), *Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice: Fit for All Generations? OECD Public Governance Reviews*, OECD Publishing, Paris or United Nations Youth Strategy, youth marker methodology, Youth 2030 Working with and for young people.

¹⁴ COM(2022) 404 final: piliečių forumai suteikia piliečiams galimybę kartu apmąstyti jiems aktualias temas. Pavyzdžiui, Europos piliečių forumai buvo vienas iš esminių Konferencijos dėl Europos ateities elementų. Kaip ir per Konferenciją, piliečiai į juos turėtų būti atrenkami atsitiktinės atrankos būdu, tačiau jie turėtų atspindėti Europos įvairovę ir demografiją. Trečdalis dalyvių turėtų sudaryti jaunimas. Kai tikslinga, piliečių ataskaita turėtų būti integruota į poveikio vertinimą, kuriame apibendrinami šių dalyvaujamojo ir svarstomojo procesų rezultatai. Jei visi dalyviai būtų vien jaunimas, tai būtų „jaunimo testas“. Pirmas toks naujos kartos piliečių forumas bus sukurtas 2022 m. pranešimo apie Sąjungos padėtį kontekste.

30. toliau naudotis esamais dalyvavimo mechanizmais ir platformomis, pavyzdžiui, jaunimo parlamento modeliavimo sesijomis ir dialogu politikos klausimais su politikos formuotojais vietos, nacionaliniu, regionų ir Europos lygmenimis, siekiant skatinti kartų dialogą tarp jaunimo ir suinteresuotųjų subjektų, turinčių sprendimų priėmimo įgaliojimus, visais lygmenimis;
31. naudotis esamais tinklais ir priemonėmis, įskaitant „Eurodesk“ ir Europos jaunimo portalą, kad būtų platinama patogi naudoti informacija apie įvairias ES galimybes rengti ir įgyvendinti projektus ir iniciatyvas, kuriais remiamas kartų dialogas, kartų solidarumas ir nešališkumas skirtingų kartų atžvilgiu;
32. sudaryti palankesnes sąlygas keistis gerosios praktikos pavyzdžiais, apimančiais bendrą jaunesnio ir vyresnio amžiaus piliečių dalyvavimą solidarumo veikloje, taip pat bendruomeninį planavimą, kaip numatyta tokiose programose kaip „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpusas, ir mokymąsi visą gyvenimą naudojantis esamomis ES priemonėmis ir platformomis, kad vietos bendruomenėse didėtų socialinė sanglauda;
33. organizuoti tarpusavio mokymosi veiklą, pavyzdžiui, seminarus, bendraamžių tarpusavio mokymosi veiklą ar kitų atitinkamų formų įvairių politikos sričių suinteresuotųjų subjektų, jaunimo ir jaunimo organizacijų bendradarbiavimą kartų dialogo, kartų solidarumo ir nešališkumo skirtingų kartų atžvilgiu klausimais;
34. pagal esamą finansinę programą ir programas remti galimybes kurti jaunimui skirtas erdves ir iniciatyvas ir, kai įmanoma, tų galimybių ieškoti. Siekiant sustiprinti socialinę sanglaudą, sudaryti jam sąlygas plėtoti veiklą, kuria skatinamas kartų dialogas, ir joje dalyvauti.

PRAŠO EUROPOS KOMISIJOS, LAIKANTIS SUBSIDIARUMO PRINCIPO:

35. skatinti jaunimo politikos ir kitų su jaunimu susijusių sričių politikos ir programų sinergiją, kad būtų pasiekti ES jaunimo strategijos tikslai, įskaitant Europos jaunimo 3-įjį tikslą „Įtraukios visuomenės“ ir 4-ąjį tikslą „Informacija ir konstruktyvus dialogas“, kartu su pastarojo tikslo uždaviniais įtraukiant dialogą ir socialinę sanglaudą, taip pat užsiangažavimą dalyvauti pagarbiame ir nesmurtiniame dialoge;
36. pabrėžti ES jaunimo reikalų koordinatoriaus vaidmenį didinant informuotumą apie poreikį atsižvelgti į kartų tarpusavio aspektus visose atitinkamose politikos srityse;
37. sudaryti palankesnes sąlygas valstybėms narėms keistis gerosios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su kartų dialogo ir kartų solidarumo skatinimu, naudojantis Europos jaunimo portalu, Jaunimo vikiu ir ES programomis bei iniciatyvomis, pavyzdžiui, „Erasmus+“, Europos solidarumo korpusu, programa „Kūrybiška Europa“ ir naujuoju europiniu bauhausu.

PRAŠO VISŲ SUBJEKTŲ, DALYVAUJANČIŲ EUROPOS BENDRADARBIAVIMO
JAUNIMO REIKALŲ SRITYJE VEIKLOJE:

38. propaguoti Europos kartų solidarumo dieną, kuri nuo 2009 m. kasmet minima balandžio 29 d. ir yra puiki galimybė Sąjungai atnaujinti savo įsipareigojimą stiprinti kartų solidarumą ir bendradarbiavimą, kad būtų remiama sąžininga ir tvari visuomenė¹⁵;
39. skatinti kartų dialogą siekiant kovoti su diskriminacija dėl amžiaus ir amžizmu, suburiant skirtingo amžiaus grupes ir suteikiant joms galimybę geriau pažinti vienas kitas, mokytis vienas iš kitų ir bendradarbiauti kasdieniame gyvenime;
40. bendromis pastangomis įgyvendinti 4-ąją Europos jaunimo tikslą įtraukiant įvairias kartas per bendrą veiklą, kuria siekiama įtraukti vietos bendruomenes į kovą su tikslinėmis dezinformacijos ir propagandos kampanijomis. Kai tinkama, reikėtų įvertinti gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis programas, kuriomis siekiama didinti visuomenės atsparumą kryptingų dezinformacijos ir klaidingos informacijos kampanijų akivaizdoje, ir apsvarstyti galimybę jas plėsti tiek formaliojo švietimo, tiek neformaliojo mokymosi aplinkoje. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į dezinformacijos ir klaidingos informacijos kampanijas krizinėje situacijoje, pavyzdžiui, COVID-19 pandemijos ir Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą 2022 m. atveju.

¹⁵ 2011 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 940/2011/ES dėl Europos aktyvaus senėjimo ir kartų solidarumo metų (2012) (OL L 246/5, 2011 9 23).

a) PAGRINDŽIAMIEJI DOKUMENTAI

Priimdami šias išvadas Taryba ir Taryboje posėdžiavę valstybių narių vyriausybių atstovai atkreipė dėmesį į toliau išdėstytus dokumentus.

- 2022 m. balandžio 5 d. Tarybos rekomendacija dėl jaunųjų savanorių mobilumo visoje Europos Sąjungoje, OL C 157 (2022).
- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados „Jaunimo, kaip pokyčių dalyvio, įsitraukimo siekiant apsaugoti aplinką skatinimas“, OL C 159/07 (2022).
- Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas dėl Europos jaunimo metų (2022 m.), OL L 462, 2021 12 28.
- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl jaunimo pilietinių erdvių, palengvinančių prasmingą jaunimo dalyvavimą, išsaugojimo ir kūrimo, OL C 501 1/04 (2021).
- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl daugiapakopio valdymo stiprinimo skatinant jaunimo dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose, OL C 241, p. 3 (2021).
- Europos Komisija, žalioji knyga „Senėjimas. Kartų solidarumo ir atsakomybės skatinimas“, COM(2021) 50 final.
- Tarybos išvados dėl senėjimo aspekto integravimo į viešąją politiką, 6976/21(2021).

- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl Europos jaunimo demokratinio sąmoningumo ir demokratinio aktyvumo skatinimo, OL C 415/09 (2020).
- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl daugiau galimybių jaunimui kaimo ir atokiose vietovėse, OL C 193/06 (2020).
- Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių atstovų rezoliucija, kuria nustatomos ES jaunimo dialogo valdymo gairės. 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija, OL C 189 (2019).
- Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija, OL C 456 (2018).
- Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas dėl Europos aktyvaus senėjimo ir kartu solidarumo metų (2012), OL L 246/5.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Naujasis europinis bauhausas: gražu, tvaru, įtrauku“, COM(2021) 573.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES vaiko teisių strategija“, COM(2021) 142 final.

- European Council on Foreign Relations, *policy brief, September 2021, Europe's invisible divides: How covid-19 is polarising European politics.*
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija“, COM(2020) 152.
- European Commission, *Mapping study on the intergenerational dimension of sport: final report to the European Commission*, Publications Office, 2020.
- European Commission, *The European Pillar of Social Rights Action Plan.*
- European Commission, *The European Pillar of Social Rights in 20 principles.*
- OECD, *Recommendation of the Council on Creating Better Opportunities for Young People* OECD/LEGAL/0474, 10.06. 2022.

- *OECD report on 'Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice: Fit for all Generations?'*, 22.11.2020.
- *OECD report on Youth and Covid-19: Response, Recovery and Resilience*, 11.06.2020.
- European Commission, Commission Staff Working document, *Better Regulation Guidelines*, SWD(2021) 305 final, 3.11.2021.
- United Nations, *Youth Strategy Youth 2030: Working with and for young people*.
- Deležan Tomaž, *Derailing modern democracies: the case of youth absence from an intergenerational perspective*, Annales, 2018.
- Deležan Tomaž, *Intergenerational dialogue for democracy*. International IDEA Discussion Paper 1/2017.
- Letter to EU institutions by the Parents for Future in Europe, 12 June 2020.

b) ŠIOSE IŠVADOSE VARTOJAMŲ PAGRINDINIŲ SĄVOKŲ APIBRĖŽTYS

Kartų aspekto skatinimas formuojant jaunimo politiką ir teikiant darbo su jaunimu paslaugas – kartų dialogo, kartų solidarumo ir kartų tarpusavio teisingumo / nešališkumo skirtingų kartų atžvilgiu jaunimo reikalų srityje skatinimas vadovaujantis 2019–2027 m. ES jaunimo strategijos įgaliojimais:

- plėtojant novatorišką tarpsektorinę jaunimo politiką (pavyzdžiui, jaunimo politikos dokumentuose kartų aspektą nustatant kaip vieną iš horizontaliųjų prioritetų, ramsčių arba strateginių ar veiklos tikslų), kuria skatinamas dialogas sprendimų priėmimo procesuose, kad jaunimas galėtų lygiomis teisėmis dalyvauti priimant sprendimus, kurie daro poveikį jų gyvenimui, ir taip vietos, regionų, nacionaliniu ir Europos lygmenimis skatinama amžiaus įvairovė ir nešališkumas amžiaus atžvilgiu viešajame gyvenime;
- pagerinant darbo su jaunimu paslaugų teikimą integruojant kartų solidarumo ir kartų dialogo aspektą į darbo su jaunimu veiklą ir savanorišką veiklą.

Kartų dialogas – interaktyvi ir saugi dalyvavimui skirta erdvė arba galimybė, suburianti jaunesnes ir vyresnes kartas, kad būtų kuriamos bendros žinios ir bendra patirtis. Jis gali būti užtikrinamas pasitelkiant įvairius mechanizmus (pvz., apklausas, susitikimus, apskritojo stalo diskusijas, piliečių forumus, forumus ar patariamąsias tarybas), siekiant sudaryti sąlygas aukšto lygio informacija grindžiamam pilietiškumui, bendram sprendimų priėmimui ir nešališkumo skirtingų kartų atžvilgiu bei teisingumo principų integravimui į įvairių lygmenų valdymą.

Kartų lygybė – vienodo lygio galimybių ir pagalbos užtikrinimas visoms visuomenės amžiaus grupėms. Juo garantuojama, kad visos amžiaus grupės turėtų tokias pačias teises ir atsakomybę.

Nešališkumas skirtingų kartų atžvilgiu – pripažinimas, kad skirtingų amžiaus grupių poreikiai yra skirtingi ir kad reikia koreguoti neatitikimus. Procesas yra tęstinis, todėl reikia nustatyti ir pašalinti tyčines ir netyčines kliūtis, atsirandančias dėl šališkumo ar sisteminių struktūrų. Nešališkumas reiškia įvairaus lygio paramą ir pagalbą, atsižvelgiant į konkrečius skirtingų amžiaus grupių poreikius ar gebėjimus. Taip užtikrinama, kad visoms amžiaus grupėms būtų suteikti ištekliai, kurių joms reikia, kad jos galėtų naudotis tomis pačiomis galimybėmis.

Kartų tarpusavio teisingumas – kartų tarpusavio sąžiningumas, grindžiamas idėja, kad „dabartinės kartos gerovės siekis neturėtų sumažinti galimybių ateities kartoms užsitikrinti gerą ir padorų gyvenimą“ (United Nations, 2013¹⁶). Šiose Tarybos išvadose kartų tarpusavio teisingumas apibūdina šiuolaikinių kartų, t. y. jaunesnių ir vyresnių kartų, santykius.

„Kartų solidarumas“ reiškia skirtingų amžiaus grupių asmenų tarpusavio paramą ir bendradarbiavimą, kad būtų sukurta visuomenė, kurioje visų amžiaus grupių žmonės turėtų atlikti savo poreikius bei gebėjimus atitinkantį vaidmenį ir galėtų vienodomis sąlygomis pasinaudoti savo bendruomenės ekonomine ir socialine pažanga.

¹⁶ United Nations, *Intergenerational solidarity and the needs of future generations*, Report of the Secretary-General, A/68/322, 2013.

c) 9-OJO ES JAUNIMO DIALOGO CIKLO METU VYKUSIŲ NACIONALINIŲ
KONSULTACIJŲ GALUTINĖS ATASKAITOS SANTRAUKA

9-ojo ES jaunimo dialogo ciklo konsultacijų etapas vyko 2022 m. sausio – rugpjūčio mėn. Ši 9-ojo ES jaunimo dialogo ciklo rezultatų santrauka apima nacionalinių darbo grupių vykdytą konsultacijų veiklą, 9-ajame ES jaunimo dialogo cikle dalyvaujančių tarptautinių nevyriausybinių jaunimo organizacijų indėlį ir Prahoje (Čekija) vykusios 9-ojo ES jaunimo dialogo ciklo jaunimo konferencijos rezultatus¹⁷. Taip pat įtraukti geros praktikos pavyzdžių rinkimo laikotarpio viduryje¹⁸ rezultatai.

1 potėmės „Informavimas ir švietimas“ rezultatai

Pasak konsultacijose dalyvavusių jaunuolių, informacijos šaltiniai ir galimybės sužinoti apie klimato kaitą turėtų:

- būti orientuoti į jaunimą ir prieinami įvairiais formatais ir įvairiomis kalbomis;
- rodyti klimato kaitos svarbą įvairaus jaunimo gyvenimui;
- būti išsamūs, patikimi ir grindžiami mokslu, apimti įvairias aplinkos temas ir rodyti su tvarumu susijusius politinius procesus ir įvykius;
- akcentuoti klimato kaitos ir nelygybės sąsajas, apie kurias konsultacijų metu daug jaunuolių nežinojo;

¹⁷ 9-ojo ES jaunimo dialogo ciklo jaunimo konferencija Prahoje (Čekija). Galutinė konferencijos ataskaita „Svarstymai dėl tvarumo ir įtraukties“, 2022 m. liepos 25 d.

¹⁸ 9-ojo ES jaunimo dialogo ciklo vidurio laikotarpio ataskaita „Geros praktikos pavyzdžiai ir konsultacijų procesai“, 2022 m. birželio 30 d.

- ne tik siekti dalytis informacija, bet ir motyvuoti ir įgalinti jaunimą veikti tvarumo labui, be kita ko, imantis politinių veiksmų ir pasirenkant tvarų gyvenimo būdą;
- vengti „apokaliptinių idėjų“, dėl kurių atsiranda beviltiškumo jausmas ir daromas poveikis jaunimo psichikos sveikatai.

Kad būtų padidintos mokymosi apie tvarumą galimybės, buvo pasiūlyta geriau išnaudoti mokyklas ir šią temą įtraukti į jų mokymo programas. Nors mokyklos buvo labiausiai siūlomas šių galimybių forumas, pilietinė visuomenė, jaunimo klubai, jaunimo organizacijos, skaitmeninės priemonės ir tarpusavio mokymosi programos taip pat buvo įvardytos kaip naudinga mokymosi aplinka. Buvo pabrėžtas poreikis finansuoti darbą su jaunimu ir jaunimo organizacijas, kad būtų išplėstos su tvarumu susijusios mokymosi galimybės.

2 potėmės „Veiksmai ir įgalėjimas“ rezultatai

Bendra konsultacijų dalyvių nuomone, politikos formuotojai ir politikai nesiėmė pakankamai veiksmų tvarumo ir aplinkos klausimais, o jaunimas turi labai nedaug būdų reikalauti sprendimus priimančių asmenų atsakomybės šiais klausimais. Jaučiamas nepasitikėjimas ir nepasitenkinimas politikais. Daug jaunuolių (bet ne visi) sugebėjo įvardyti įvairius esamus dalyvavimo mechanizmus (pvz., protestus, peticijas, pilietinės visuomenės organizacijas). Tačiau apskritai buvo teigiama, kad dėl atitinkamų politikos formuotojų neveiklumo visi šie mechanizmai neskatina pokyčių tvarumo srityje. Plačiai nebuvo įvardyta, kurių konkrečių rūšių mechanizmai yra veiksmingesni. Oficialiose struktūrose (pvz., jaunimo reikalų tarybose, patariamosiose tarybose) dalyvaujantys jaunuoliai teigė, kad šios struktūros daro tam tikrą poveikį, kai yra įtraukiamos į politikos formavimo procesą. Tačiau daug jaunuolių apie šias struktūras nežinojo. Buvo teigiama, kad reikia pagerinti galimybes reikalauti sprendimus priimančių asmenų atsakomybės:

- politikos formuotojai turi įsipareigoti imtis platesnio masto veiksmų, grindžiamų dalyvavimo mechanizmų rezultatais;

- turi būti gerinamas dalyvavimo mechanizmų prieinamumas, užtikrinant, kad juose daugiausia dėmesio būtų skiriama marginalizuotoms grupėms rūpimiems klausimams, taip pat daugumos klausimams, ir sudaromos sąlygos marginalizuotiems jaunuoliams imtis vadovaujamo vaidmens;
- turi būti užtikrinama daugiau dalyvavimo tvarumo klausimais galimybių, ypač neoficialaus ir reguliaraus dialogo su išrinktais atstovais galimybių;
- turi būti propaguojamos ir apsaugomos jaunimo reikalų tarybos didinant išteklius, įsteigiant daugiau vietos jaunimo tarybų ir užtikrinant paramą teisėkūros srityje.

3 potėmės „Valdymas“ rezultatai

Per 9-ojo ES jaunimo dialogo ciklo jaunimo konferencijas Prancūzijoje ir Čekijoje ir 2022 m. sausio 22 d. Strasbūre vykusį neformalų ministrų susitikimą įvardytas jaunimo susirūpinimas dėl dangstymosi jaunimu. Konsultacijų etape dalyvavę jaunuoliai ne taip gerai žinojo, ką ši koncepcija reiškia, tačiau dažnai sugebėjo ją atpažinti. Buvo teigiama, kad dangstymasis jaunimu yra politikų ar politikos formuotojų ir jaunimo bendradarbiavimas, kuris, nepaisant lūkesčių, neturi realios galimybės paskatinti politinių pokyčių. Per konsultacijas nustatyta, kad dalyvavimo mechanizmais galima sumažinti dangstymąsi jaunimu ir šiuo tikslu:

- didinti skaidrumą ir matomumą suteikiant jaunimui aiškią informaciją apie galimybes įgyvendinti jų reikalavimus ir užtikrinant, kad politikos formuotojų įsipareigojimai būtų viešai registruojami ir propaguojami;
- teikti jaunimui tolesnę ir grįžtamąją informaciją apie veiksmus, kurių ėmėsi politikos formuotojai po dalyvavimo veiklos: politikos formuotojai turi viešai pranešti apie pasiektus pokyčius arba pagrįsti, kodėl iki nustatytų terminų pokyčiai nepasiekti, taip pat vesti nuolatinį dialogą su jaunimu;
- nuosekliau ir tvirčiau susieti dalyvavimo mechanizmus ir su tvarumu susijusius politikos sektorius.

4 potėmės „Mobilumas ir solidarumas“ rezultatai

Per konsultacijas jaunuolių iš įvairios marginalizuotos aplinkos buvo klausiama, kas jiems galėtų padėti pasinaudoti ES masto mobilumo galimybėmis, susijusiomis su aplinka. Viena iš didžiausių problemų – finansinės kliūtys arba numanomos finansinės kliūtys. Tai, be kita ko, tiesioginės išlaidos, negalėjimas padaryti karjeros pertrauką arba rizika prarasti socialinę paramą. Taip pat įtakos turėjo kalbos barjeras ir prieinamos informacijos apie galimybes trūkumas. Kai kurie jaunuoliai manė, kad ES mobilumo galimybės nėra skirtos jaunimui iš jų aplinkos. Kaip vienas iš veiksnių taip pat buvo paminėta tendencija sutelkti dėmesį į neatidėliotinus gyvenimo poreikius ar vietos klausimus, o ne į aplinkos temas. Jaunimas, su kuriuo konsultuotasi, nustatė, kad reikia:

- sumažinti ribą, kurią pasiekus galima pasinaudoti galimybėmis, pašalinant kaštus, siūlant trumpalaikes (dviejų trijų dienų) galimybes, supaprastinant administracines procedūras ir susisiekiant tiesiogiai per mokyklas ar vietos projektus;
- didinti mobilumo ir solidarumo projektus skatinančių organizacijų finansavimą ir paramą joms;
- sutelkti dėmesį į vietos aplinkosaugos iniciatyvas, kurios yra susijusios su marginalizuotomis jaunimo bendruomenėmis ir joms daro poveikį;
- didinti viešumą ir informavimo veiklą, be kita ko, suteikiant mobilumo galimybių, susijusių su mokyklomis, taip pat bendradarbiaujant su organizacijomis, specialistais ir ankstesniais dalyviais, kurie yra pasitikėjimo ryšiais susiję su marginalizacijos aplinkybėmis gyvenančiu jaunimu;
- pabrėžti asmeninę dalyvavimo naudą, ypač susijusią su įsidarbinimo galimybėmis ir užimtumo įgūdžiais, ir didinti galimybių patrauklumą;
- teikti lanksčią, aukštos kokybės ir profesionalią paramą, kuria būtų galima patenkinti įvairius prieinamumo poreikius, įskaitant išteklių suteikimą organizacijoms, dirbančioms su marginalizacijos aplinkybėmis gyvenančiu jaunimu, kad būtų remiamos mobilumo aplinkosaugos tikslais galimybės.

5 potėmės „Prieiga prie infrastruktūros“ rezultatai

Finansiniai apribojimai įvardyti kaip vienas iš pagrindinių veiksnių, dėl kurių jaunimas negali rinktis tvaresnio gyvenimo būdo. Dalyviai, su kuriais konsultuotasi, paragino plėtoti tvarią infrastruktūrą, kuri būtų įperkama jaunimui. Taip pat buvo pabrėžta, kad kaimo vietovėse apskritai trūksta infrastruktūros. Prašomos infrastruktūros rūšys:

- įperkamas ir patobulintas viešasis transportas, taip pat saugesnė ir labiau išplėsta dviračių transporto infrastruktūra – jie tampa perspektyviomis alternatyvomis automobiliams;
- finansiškai prieinamo būsto galimybės, nes jauni žmonės teigė, kad finansinės kliūtys yra vienas iš pagrindinių veiksnių, dėl kurių jiems sunku atsižvelgti į tvarumo aspektą renkantis būstą;
- ekologiškesnės, atviresnės viešosios erdvės ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos skatinimas;
- įperkamo tvaraus maisto ir vartojimo galimybės, įskaitant perdirbimą ir pakartotinį naudojimą. Daugeliui jaunuolių tai buvo svarbu, tačiau tai nėra toks svarbus prioritetas kaip kiti pasiūlymai.

Prahoje vykusioje ES jaunimo konferencijoje įvardytas jaunimo politikai ir jaunimo sektoriui tenkantis vaidmuo remiant jaunimo dalyvavimą politikos srityse, kurios yra labiau tiesiogiai susijusios su infrastruktūra, pavyzdžiui, transporto, būsto, miestų planavimo, energetikos ir žemės ūkio srityse.

Kompleksinės temos „Kartų dialogas“ rezultatai

Prahoje vykusioje ES jaunimo konferencijoje nustatyta, kad tvarumas ir įtrauktis yra ne jaunimo klausimai, o klausimai, kurie daro poveikį visai visuomenei. Todėl buvo teigiama, kad politikos formavimo gerosios praktikos tikslais būtinas visų kartų dialogas. Per 9-ojo ES jaunimo dialogo konsultacijas nebuvo išsakytas tvirtas reikalavimas užtikrinti kartų dialogą, tačiau išreikštas tam tikras palaikymas, kai ši tema buvo pristatyta dalyvaujantiems jaunuoliams. Buvo teigiama, kad kartų dialogas gali padėti:

- įteisinti jaunimo nuogąstavimus ir pastangas tvarumo klausimais ir didinti jų pripažinimą;
- ugdyti kartų tarpusavio solidarumą ir paramą;
- skatinti kartų tarpusavio mokymąsi ir sudaryti sąlygas jaunimui daryti įtaką vyresnių kartų požiūriui į tvarumą.

Buvo teigiama, kad kartų dialogas neturėtų pakeisti esamų jaunimo dalyvavimo mechanizmų ar tiesioginio jaunimo ir politikos formuotojų dialogo, bet turėtų vykti kartu su šia veikla.
